



<p>BUDA-PESTA 26 Oct. st. v. 7 Nov. st. n.</p>	<p>Va eși duminică. Redact.: strad'a Havas nr.1.</p>	<p>Nr. 43.</p>	<p>Anulu XI. 1875.</p>	<p>Pretiuu pe unu anu 10 fl. Pentru Romanii'a 2 galbeni.</p>
--	--	----------------	----------------------------	--

Despre necesitatea și datorința de a ne cultiva limb'a. *)

Cultur'a e fericirea popórelor, cultur'a — lumin'a adevărului, cultur'a — dreptulu naturii. De-si găsește cultur'a rădăcini tari la veri ce popor, atunci acel'a póte dice cu fația senina și superba: „am viétia.“

Că și amicitia, ce numai prin legatur'a a două animi nobile și virtuóse póte stá: asiá și cultur'a numai până atunci se póte bucurá de esistenția, până ce promovatorii și factorii ei nisuescu a o împarti în tóte ramurile virtutii, moralei și nobletiei; pan' ce spiritele seclelor stau devinse înaintea ei, pan' ce e convinsu totu omulu, că se póte judecă pe sine însusi dicēdu cu filosofulu „cunósce-te pe tine însusi.“

Inse cându lucsulu orbitoriu orbesce pe omu, cându amicitia se pface în faciarnicia; cându vócea dreptății încéta de a mai suná; cându virtutea, moralitatea și noblétia animii pieru far' scapare: atunci și cultura și-gasesce mormentulu adancu. Unu popor decadiutu prin alungarea sortii și molipsitu de indiferentismu, nu e mirare, déca nu se bucura de fericirea de a avé cultura, dar mai vêtosu acelu popor, care posedé dreptulu libertății, drep-

tulu naturii de a-si dezvoltá și promová sacruulu tesauru alu culturii, far' de a folosi acestu dreptu, acelu popor singuru se cufunda în abisulu peritiunii.

Servésca-ni de esemplu viu imperiulu Romaniloru, care pan' ce dezvoltá și posedea cultur'a adevărata, avendu moralitate împreunata cu viétia nepatata, pan' ce vócea dreptății erá de pretiu mare, pan' ce faciarnicia, lucsulu séu cultur'a semidocta erá ignorata: până atunci nici órdele barbare nu se puteau incubá în internulu seu, căci fii Romei dandusi mana unulu altuia, fiindu în concordia, le-au facutu sè simtiésca cumplitu și adese ori sbiciulu eroiloru romani; ér cându spiritele secleloru, ambițiunea, egoismulu, lucsulu și prin aceste causat'a demoralizare au prinsu rădăcini în ea, a începutu a decadé pan' ce în urma și-perdù și numele de imperiu.

Si cine ar voi perirea natiunii? cine ar fi unulu cá acel'a care ar puté dice: că nu-mi trebuie cultura? cultur'a limbei! Óre s'ar puté aflá vre-unulu asiá uitatu de sine, încátu sè póta cugetá séu inca și esprimá aceea? Nu, nu pótu, nu-mi este iertatu a dá locu acestoru presupunerii, căci óre nu ar fi unu peccatu strigatoriu la ceriu, cându o natiune nesuferindu greutățile secleloru, dar iubindu libertatea,

*) S'a cetitu în adunarea de la Resitia a Societății pentru fondu de teatru romanu, ținuta în 3 și 4 octombrie a. c.

dreptatea si moral'a poporului ei, din lips'a culturai ar mori cu dorulu vietii?

Intre ramurile, ce trebuie sè se impreuna cu cultur'a, primul locu compete limbei, cãci celu mai pretiosu tesauru a veri carei natiuni e limb'a, fara care inceta de a fi mai multu natiune, necum de a-si putè ajunge scopulu fericirii si de a ocupá locu in cadrulu natiuniloru culte si civilisate; deci a ni cultivá limb'a e imperiósá necesitate, ba mai multu chiar prim'a datorintia, care ni-o impune natur'a, legile ei si moral'a nationala. Si cãtu e de mare necesitatea de a ni cultivá limb'a? ni sunt dovedi chiar si evenemintele din prezentu.

Si limb'a nóstra are cultur'a ei, precum si promovatori nationali, cari iubindu-o cá pe o juna si voindu-i totu binele, cu vèrtutile loru si-cultivau limb'a, neugetandu la neajunsurile si pericolele ce-i amenintiau.

Sèu ce a pututu conduce pe nemuritoriulu poetu *Muresianu*, care a sciutu aprinde flacar'a cea mai santa si pretiósá in anim'a ver carui romanu de simtiu si zelu nationalu, cá sè dica: „*Descèpta-te Romane din somnulu celu de mórte*“, si „*preoti cu crucea 'n frunte, cãci óstea e crestina*“, sèu pe liriculu *Sionu*: „*Multu e dulce si frumósá limb'a ce-o vorbim*“ si mai departe: „*Vorbiti, scrie-ti romanesc pentru Dumnedieu*“: ambitiunea sèu vointi'a de a figurá de atari? Nu, nu! ci petrushi de simtiulu si vointi'a de a-si vedé limb'a cultivata si prin urmare inaintata.

Si óre cantarea loru, nobila intentiune catra sublimulu scopu chiar in timpuri vitregi, nu au produsu si seceratu frumóse fructe? n'au escitatu in anim'a ver carui romanu bine simtitoriu, iubitoriu si doritoriu de cultur'a sa, cea mai viua impresiune? celu mai invapaiatu zelu si indemnu catra promovarea limbei, catra sborulu avantajiosu alu culturai limbei si culturai nationale? Cine? care fiu adevèratu alu scumpei si dulcèi nóstre natiuni, adaptatu cu lapte la peptulu mumei sale romane, crescutu in léganu romanescu, audindu vócea sonóra a limbei materne si sióptele poetice si incantátorie ale amintitiloru bravi si escelinti barbati ai natiunii nóstre, nu va tresari din somnulu celu de mórte si nu va cunósce sacr'a datorintia, dorulu ferbinte de a-si cultivá limba?

S'aruncãmu dloru o scurtu privire la trecutulu plinu de suferintie alu scumpei nóstre natiuni, la pedecile ce stau desvoltãrii ei spirituale si materiale, la obstacelle, ce i s'au pusu pururea inainte intru nerealizarea dorintiei de

a-si desvoltá si promová cultur'a, si cumpebindu tóte aceste, care romanu astadi nu va recunósce cu fala si mandria, cá fatigele acelor nemuritori barbati, consacrãrile loru spre cultivarea limbei nóstre totusi au seceratu si pana acuma rezultate frumóse?

Seceratu, cãci multi au sciutu cuprinde sublim'a ideia cá cãtu de frumosu e a fi factoru promovatoriu sèu celu pucinu colaboratoru la cultivarea limbei si literaturèi. Ne putemu bucurá, cá limb'a nóstra au facutu unu avantaju repede in timpurile mai de curundu, care avantaju are a se atribuí lui *Muresianu*, *Alessandri*, *Sincai*, *Sionu*, *Bolintineanu*, *Elia-de etc.*

Si óre cerut'au acestia pentru ostenelele loru vre-o remuneratiune? Nu! inse remuneratiunea loru e tiparita in anim'a ver carui romanu adevèratu, remuneratiunea loru e: *memori'a si vièti'a eterna* dupa care se lupta totu omulu, care e omu.

Acèsta remuneratiune se basèza pe anima nobila si virtuósá, care sta devinsa de memori'a nemuritoriloru anteluptatori romani. Inse si devingerea acèst'a e gloriósá; gloriósá, cãci a devinge si convinge o anima nobila, cu dreptate, judecata adevèrata si simtiu nepetatu, e ceva gloriosu. Invingerèa acèsta e basata pe cultura; dinsi au invinsu aretandu neincungiurat'a necesitate de a ne cultivá limb'a.

Noi — romanii de adi — voindu a fi medulari si factori folositori ai poporului si natiunii nóstre, ce interesu, ce datorintia mai santa trebuie sè nutrimu in pepturile nóstre, déca nu a desvoltá tóte puterile spirituale si morale spre cultivarea limbei si prin aceea spre infflorirea si promovarea culturai, dar totu odata spre intarirea si consolidarea vietii nóstre nationale, emancipandu-ne de veri ce poftè lucuriósè, de uriciós'a si stricatiós'a patima a invidiei si resbunãrii unulu in contra altuia si de molipsirea indiferentismului si negligentii? Acèsta implinire a santei nóstre datorintie o pretinde cu imperiositate spiritulu timpului, dar mai vèrtosus si cu totu dreptulu scump'a-ne natiune.

Natur'a, provedinti'a, atotpoterniculu creatoriu ne-au inzestratu pe noi romanii deosebitu cu facultati emininti, a caroru validitate depinde numai de la vointi'a, zelulu, virtutea si imens'a nóstra interesare.

Deci dara acestoru recerintie ale spiritului timpului, déca vomu nisui a satisfice cu abnegatiune, cu moralitate si amóre din tóte resputerile, atunci si numai atunci am satisfacutu

pe deplinu datorintieloru nóstre. Atunci si nu-mai atunci, scump'a nóstre natiune si anteluptatorii ei cu lacrimi de bucuria, cu fala si marire voru eschiamá: „*acestia sunt arborii nostri, cari aducu fructele dorite, acestia sunt adeveratii fii plini de sperantie ai nostri si demni stranepoti ai lui Traianu.*“

Si óre greu ni este nóua a satisface acestoru sacre recerintie? Nu! numai zelu, vointia si constantia resoluta impreunata cu ori ce sacrificiu, si atunci ni vomu ajunge scopulu doritu: de a escelá cá barbati culti ai natiunii, bravi cetatieni ai patriei si demni de numele romanu; ér dulcea nóstre natiune de a o vedé radicata pe stadiulu, la care cu totu dreptulu se póte avantá. Atunci cu totu dreptulu putemu dice cá amu invinsu.

Si fiindu cá fundarea unui teatru romanu inca este unu mijlocu puternicu pentru de a ni cultivá limb'a pentru noi romanii dincóci de Carpati, mi-incheiu disertatiunea cu aceste cuvinte: „*Fratiloru romani! Sè fundàmu teatru romnu!*“

Ioanu Marcu.

Anim'a mea.



Anim'a mea e vasu, care
Sórtea-lu imple 'ncetinelu;
Dar vasutiulu e cam mare
Si cuprinde multu in elu.

Cam de multu, cam din pruncia,
Sórtea tórna in continu,
Si la tienta nu-o sè via . . .
Dar' acusi, acusi e plinu!

Si ce tórna? bucuria
Fericire, traiu amatu? . . .
— La-asia ceva din pruncia
Anim'a-mi nu s'a dedatu!

Nu, ci tórna lacrimele,
Mare 'ntréga de dureji;
Tórna, tórna chinuri grele
Suferintie, suspinari! . . .

De ar torná mai cu grabire,
Pan' la gura-lu faca plinu,
— Cà-ci vasutiulu e subtire —
Dór s'a sparge 'n alu meu sinu

Piéra vasulu ce contine
Numai fiere si veninu,
Dóra scapu si eu in fine
De durere, de acestu chinu.

Piéra anim'a-mi de ghiatia
Si cu ea si eu sè moriu,
Cà vai! trista-i o viétia
Far' sperantia'n viitoriu! . . .

T. V. Pacatianu.

Balconulu duplu.

— Novela de P. Juillerat. —

(Urmare.)

— Ucigatoru! — strigà Florence.

Pe balconu se audi unu típetu linu, apoi unu sgomotu, usioru, asemenea aceluia ca si candu cine-va cade josu.

Marquisnlu lasà a-i cadé pumnarulu.

— Nu suntemu singuri! Acusi ti-vei primí pedéps'a, domnulu meu.

Si alergà spre usia. Florence fugì la ferésta. Florile lui se miscau in ventulu de séra.

Elu privì spre balconulu invecinatu. Dóue hêrburi restornate, si câte-va crengi rupte erau acolo.

VIII.

Intelnirea intre Florence si Bourcel erá nencungiurabila. Dar la invoieca secundantiloru si la dorinti'a adjunctului advocatialu, carele doriá a indepliní insarcinarea marquisei, acésta intelnire se amanà.

Diu'a pertractării se apropiá.

Acestu procesu alu unei parechi de positiune innalta si frumóse, promitea ascultatoriloru multe intemplári si scandaluri.

Bourcel si soci'a sa, conformu usului, se citara inaintea tribunalului, si presiedintele incercà a impacá pàrtile processuale. Admonitiunile si incercàrile presiedintelui se fransera fatia de curatieni'a marquisei.

Diu'a solemna in sfiirsitu sosì.

Tribunalulu deja la unu-spre-diece óre si deschise siedinti'a. Susceperea causei, ascultarea martoriloru urmara un'a dupa alt'a.

Resultatulu celoru mai multe fassiuni, fu, cà s'a adeveritu, cà marquisulu — a carui purtare nu erá pré esemplaria — in publicitate nici odata n'a uitatu de acele datorii, pe cari trebue sè le pastreze unei femei, fía aceea chiar a lui, si cà — de si n'a fostu prevenitoriu,

atentu, semnulu armoníei — nimicu acusatoriu nu s'a pututu dovedí in contra lui.

Presimtirile advocatului se realizara din punctu in punctu. Laudarea esagerata a lui Bourcel, tabloulu zugravitu lingusitoriu alu virtutiloru sale, care ce e dreptu nu pré erá patriarcalu, negarea resoluta, miciorarea fapteloru dinsului, tóte au facutu indoiosu efectulu repliciei. Martorii evitau cu grige orice espunere periclitatória, si fassionau intr'unu modu indemnatoriu la incredere.

Espunerile loru erau concipiate de Cecco, care pentru acést'a a onoratu principesce pe toti, afara de unulu.

O femeia betrana, care crescù pe Phana, candu fu invitata a fassioná, erá dejá la punctulu, sè nimicésca insielatiunea tiesuta cu atât'a istetime de marquisulu si intendantulu seu. Ea vorbí in tonu petrundiatoriu de junéti'a fericita a dómnei sale, apoi despre acele dile nefericite, la cari vointi'a lordului Bassankett a condamnat'o maritandu-o dupa Bourcel. Ea zugraví despre marquisulu asiá tablou completu, incátu acest'a devení confusu, si publiculu incepù a familiarisá víu cu dómni'a Bourcel.

Dar acésta marturisire atâtu de importanta pentru marquis'a, fostu-a ea óre intarita prin altulu? Nu a facutu o o femeia intima a marquisei? Fostu-a de fatia femeí'a la scenele descrise? Dimissionata de marquisulu peste câte-va luni dupa mutarea loru in Paris, nu s'a pututu óre banuí, cà ea numai sub impressiunea naturala a ofensei vorbesce asiá? Fara d'a incetá a fi sincera, n'a putu ore sè fía dins'a nedrépta?

Aceste si asemene arguminte nimicira cu incetulu puterea acestei fassiuni. Prim'a impressiune erá drépta si buna; dar precum e datin'a sè se intemple, scrutarea mai atenta le derimà.

Nu mai erá nici unu martoru. Adjunctulu advocatialu se scolà.

Paliditatea, iritatieunea, pe care nu se nisiá a o ascunde, ochii lui tradatori de nopti petrecute in insomnia, perulu seu peptenatu inderetru cu lenevire placuta, fati'a-i nitielu cam secata, facura indata impressiune in ascultatori. Elu nu semená unui advocatu invingatoriu séu retragetoriu, ci unui poetu, care sub inriurirea dreptátii si a entusiasmului voiesce sè sune córdele consciintiei si animei sale. In mijloculu tacerii profunde ce domniá in sala, si numai infatísierea lui facù efect.

Florence inca nici nu ncepù sè vorbésca, si éta toti lu-si ascultau.

— Domniloru! — dise elu — cá sè cumpenimu fara partialitate dreptatea processului de despartire adusu inaintea dvóstre, trebuie sè analisàmu mai putínu faptele, decátu simtiemintele; trebuie sè intrebàmu mai multu animele partideloru, decáu impregiuràrile. Cunóscerea perfecta a simpathíloru loru interióre e singur'a lucróe, care unica póte sè lumineze intunereculu causei. Spre a puté respunde cu siguritate la intrebàrile, ce vi le propune legea, este nesmintitu necesariu sè cunósceti deplinu pe marquisulu Bourcel si pe soc'fa lui, sè-i petreceti din pasiu in pasiu din momentulu insotirii loru pe insulele Martini si pana la acésta dî fatala, care pe dvóstre v'a conchiamatu a ascultá, pe mine a dá deslucire, a atacá si a aperá, pe dvóstre a condemná séu a achitá. Permeteti-mi sè ve povestescu istori'a speciala a acestoru dóue fíntie, cari nici odata n'aru fi trebuitu sè se cunósca, si sè me rentorcu la inceputulu causei. Dar fía-mi iertatu a retacé secretele, a nu atinge ranele, durerile secrete, cari atâtu de putínu aru contribuí la luminarea causei inaintea dvóstre, incátu m'ar conturbá pe mine; aceste sunt niste rane asiá de nevindecabile, incátu numai vederea loru aru causá descuragiare. Prin retinerea mea dvóstre sè priviti in interiorulu causei. A dice totu, ce crede; a crede totu ce dîce, éta rolulu advocatului; acést'a vreu sè urmediu si eu, si speru, a nu o perde din vedere.

Dupa acésta introducere simpla, tinerulu aretà spre marquis'a, spre acestu tipu gratiosu si constantu alu virtutii, spre sémenulu nevinovatiei, care a suferitu sub vointi'a parintelui seu, stapanindu-si sufletulu, punendu fatia de demnitate si paciintia sarcasmulu, care o impresorá nevatemabilu. Mórtea lordului Basankett, risipele lui Bourcel, relatiunile acestuia, pecatele lui: tóte au oferitu materialu bogatu, originalu si tablouri petrundietóric, la vorbirea adjunctului advocatialu. Trecèndu apoi la terenulu disputei, sustinù, cà greutatea insulteloru si pecateloru nu este a se mesurá relativu, ci absolutu; cà trebuie sè se considere positiunea partideloru, starea loru sociala, educatiunea loru, si o linia egala peste amendoi nu esiste. Aretà, cà Bourcel deja de multu cauta ocaziunea a nimici pe soc'fa sa, cà de multu voiesce a o umilí, a o imbetraní, si numai din acelu motivu, cá elu sè se póta miscá mai liberu pe calea fara-de-legiloru sale, ce si-a alesu, si pe care merge incapacitabilu din tjere-

tiele sale. Câte odata violentu si passionatu, iritatu si curagiosu, cu sange rece deslucè elu caus'a, si trase auditorulu in valmasiél'a cuvintelorù sale.

— Scandalurile, pe cari de si le-am alesu cu compatimire, — incheià elu cuvintele sale, — si pe cari usioru le-asiu fi pututu inmulti, deja de multu se faceau numai spre pagub'a clientele mele; numai pentru aceea le reamintescu adi in memori'a ei, cá din ele sè-si scóta puteri nóue. Nu dins'a mi le-a descoperitu. Eu sum numai unu resunetu slabu alu unui amicu alu familie, alu unui betranu de toti stimatu, carele nici odata nu judeca falsu, carele nu se amagesce, — si carele are anima lipsita de simtiemintele ordinare, din o gura, carele nici odata n'a mintitu. Din partea mea nu póte sè fía nici cea mai putina esagerare, ér dvóstre nu aretati nencredere. Mi-am terminatu missiunea, domniloru mei; a dvóstre acuma incepe. Inaintea dvóstre mi-am descoperitu anim'a, acésta conducatori'a totu-de-una fidela, de câte ori am ascultat-o sinceru. Inca nu me pricepu la apuature, nu scíu sè graiescu in numele tuturor simtítoru; fragede si sante simtíri sunt acele, cari pe mine m'au impinsu pe acestu terenu. Vina acuma judecat'a dvóstre! Eu o astepu cu incredere; càci credu, cà aceea va demonstrá, cà nu ne putemu insielá atunce, candu aperàm adeverulu, dreptulu si bunulu!

La aceste cuvinte ale lui erupse unu torentu de aplause, pe care si presedintele abia lu-putù liniscì. La auditoru caus'a erá câstigata.

Dupa vorbirea intortocatori'a a avocatului marquisului si dupa câte-va intrerumperi, fisculu regescu si-tinù cuventulu finalu. In lips'a faptelor cari sè adeverésca insultele si ofensele, elu contradise cererii de despartíre. Tribunalulu se retrase numai decátu. Durat'a lunga a disputelor semnalá vfú confesiunea judecatoriloru. Candu in sfirsitu dinsii aparura de nou, mfi de priviri intrebatori'e se lipiau de fetiele loru, cá de acolo sè cetésca sórtea marquisei. Se primì propunerea fiscului regescu. Dómn'a Bourcel fu respinsa cu cererea sa.

Cetirea sentintiei produse emotiune viua in auditoriu. Ochii adjunctului advocatului se intunecara si urechile lui nu audira: erá nimicitu. Stringerea de mana a lui Durosay i aduse a minte ponderositatea momentului.

Se inserá. Esíndu din sala, Florence vedíu inaintea sa pe Bourcel.

— Epistol'a Sofiei Durosay, — dise dinsulu cu sarcasmu invingatoriu, — inca in sér'a acést'a va fi in manile barbatului seu.

Florence se rentórsa de la elu cu grétia.

— Diu'a dtale? — lu-intrebà privindu spre elu.

— Poi-mane.

— Loculu?

— Pórt'a Moilot.

— Ór'a?

— Siepte.

— Duelu pana la móрте, domnule marquis.

— Asiá vreu sè-lu intielegu si eu, domnule advócatu.

IX.

Deci Florence perdù prim'a sa batalía. Pentru altu omu mai egoisticu séu mai putnu amorosu, acestu casu, pe care — pasíndu in serviciulu unei nenorociri atátu de mari — convingerea sa de securu l'ar fi pututu impedecá, n'ar fi remasu fara urma si impressiune. In adeveru, sunt nenorociri, cari sunt chiar atátu de invidiabile, cá câstigurile; sunt retrageri multu mai glorióse, decátu unele invingeri.

Considerandu individualitatea aperiatorului, caderea tinerului advócatu, erá o invingere. Numele lui inca eri necunoscutu, lu pronunciau mfi de guri; diuariele lu-inregistrara in sirulu barbatiloru renumiti; aplausele auditoriului alesu i facura botezulu eloquentiei.

Inse iubirii sale proprie nu-i intunecara in vedere durerile marquisei.

Junele advócatu, frantu de iritatiune si durere, mergea dreptu spre locuinti'a principalului seu. Candu sosí, erá deja nópte intunecósa, si o negura désa, asemenea mregei nepetrunse, zacea greu a supra orasiului. Florence si-trase pelerí'a pe ochi, si se ascunse de dupa pórt'a, sè védia pe tramisulu lui Bourcel; càci nu erá de crediutu, cá insu-si marquisulu sè aduca epistol'a, séu sè o tramita prin posta.

Asteptarea lui se lungí multu. Trecù deja o óra, de candu stetea totu in pórt'a.

In sfirsitu aceea se deschise. Tinerulu se alipí de parete. In butulu negurei dese, elu recunoscu, cà vine principalulu seu. De securu cà Durosay ambla in o cauza urgenta, celu putfnu asiá credea tinerulu. Unde merge betranulu asiá tardiu? Ajunsu-a epistol'a in mana lui? Acésta departare si grabire a lui inca mai mariau suspitiunea tinerului.

Dupa asteptare lunga érași vinî cineva, carele erá Cecco, aducêndu in man'a sa o epistola. Florence voiá sè cerce a rapî epistol'a din manile acestuia. Inse óre este aceea adresata advocatului? Óre Bourcel o tramite? De altmîntre acestu omu pareá cunoscutu, si putea sè fía prevediutu si cu arma. Florence multu mai tare doriá successulu, decátu cá prin foculu seu sè periclíteze caus'a. Corumperea prin bani a tramisului nici cà-i plesnî prin minte. Presupunendu, cà acestu omu, pe care inse elu nu-lu cunoscea, déca ar si fi capabilu de coruptiune, resbunarea lui póte sè fía mai mare decátu efectulu galbeniloru lui.

Florence dara asteptà pana ce va esi omulu. Indata-ce acest'a disparù, ca unu spiritu in negur'a désa a oceanului, tinerulu trase córd'a clopotielului, si prin o saritura ajunse in casuli'a portariului.

La prim'a privire elu zarì indata o epistola pe més'a aceluia.

— Epistola adressata lui Durosay? — dise elu, apucandu-o cu man'a; — voiu duce-o susu, si voiu pune-o pe més'a principalului meu.

— Se pare, — observà portariulu, — cà e o epistola importanta, càci mi s'a disu, cá numai in man'a lui sè o dau.

— Cu atâtu mai vêrtosu, — response Florence, — nu trebue lasata aice.

Si fugì iute la scara.

— Cine mi-va spune, — gândì elu intru sine, pana ce merse susu, — déca nu epistol'a acést'a e aceea de care am trebuintia?

Nerabditoriu de a face capetu nesecurantie sale, elu se oprì, si fara nici o siovaire franse sigilulu. Caus'a n'a departatu ori ce suspitiune? Scopulu n'a sanctificatu mijloculu?

Cu ce bucuría recunoscu Florence epistol'a fina si parfumatá, sub care se putea cetí numele Sophie. Si acéstá epistola erá insotita de o scrisóre explicatória.

Tinerulu advocatu respirá mai liberu.

Intemplarea neprevediuta cu câtu istetime produse resultatulu doritu si oftatu!

Pe candu elu finî impaturarea epistolei, socí'a advocatului esi din apartamentulu seu, imbracata cu gustu. Inaintea portii se oprì o trasura. In „Theatre Italiens“ erá representatiune extraordinaria.

Florence salutà cu stima pe jun'a femeia, si se duse de-o lature, spre a o lasá sè tréca. In momentulu acest'a pe trepte se audi sgomotu de pasi.

Advocatulu se rentóirse.

De departe, indata-ce observà pe Florence, i graì:

— Am epistola la tine?

Adjunctulu advocatialu tacù; dar elu atinse linu umerulu dómnei Durosay, care se rentóirse mai cá ofensata, si i sioptì de totu incetu, aretandu-i epistol'a:

— Ia-o iute, si nu me desminti!

Cea mai mica intardiare putea sè produca pericolu.

— Ia-o, — continuà tinerulu, — séu esti perduta. Promenad'a Melanie . . . marquisulu Bourcel . . .

Dómn'a Durosay devenì palida, apucà epistol'a si o ascunse in portfoiulu seu atêrnatoria.

Advocatulu ajunsu deja susu, si numai câti-va pasi lu-mai despartiau de Florence.

— Si atâtu de importanta e aceea epistola? — intrebà elu érași.

— Este o ratecire la mijlocu, — observà Florence.

— Cum asiá?

— Portariulu s'a insielatu. Epistol'a fu adressata dómnei Durosay, si chiar acuma am predatu-o.

Jun'a femeia facù unu semnu de afirmare.

— La draci! Ce neghiobi sunt acesti portari! — esclamà Durosay. Adio Sophie, — continuà, intorcêndu-se catra socí'a sa. Sum atâtu de obositu, încâtu astadi nu voiu merge dupa tine. Dómn'a Cormet te va petrece a casa. Sè-ti petreci bine!

Advocatulu dede o sarutare parintiésca femeii sale mai palide decátu de alta-data. Acést'a grabì a merge josu pe scara, aruncandu spre tinerulu o privire plina de confusiune, din care se reflectá multiamit'a.

— Éra tu, — incepù érași Durosay, — poti merge; n'ai ce lucrá in sér'a acést'a.

— In adeveru, — response Florence, — sum cá scosu din minte.

— Ai paroxismu, — i dise advocatulu, prindiendu man'a junelui. Copilu nebunu! Vrei sè te bolnavesci?

— Sum nitielu cam obositu, éta totu.

— Mane desu de diminétia te voiu cercetá. Promite-mi, cá inainte de venirea mea acolo nu te vei departá de a casa!

— Ce fatia tainuitória! — observà Florence.

— Cunoscu unu planu óre-care, — res-

punse avocatulu, a carui fatia devenì morósa.

— Ce vrei sè dîci?

— Mane vei scî . . . Asceptá-me-vei?

— De securu.

— Contezu la vorb'a ta. Du-te a casa, iute, si ai grige de tine. Pana mane!

Si Durosay, dupa ce strinse man'a tinerului, se duse in odai'a sa.

Ce a voitu betranulu sè-i comunice? Pentru acésta retinere, acésta fatia plina de ingrigire? Ce va fi din acést'a? Acuma, candu elu a mantuitu pe binefacatoriulu seu de o durere mare, Florencé nu sciea ce sè faca cu propriiele sale simtieminte. Se cufundà de totu in valurile acelora.

Si in sfirsitu, acésta dî n'a pututu sè tréca, fara cá sè nu-i aduca bucuría si durere.

Rentorsu a casa, Florence zarì o epistola lipita de ferést'a sa:

„Sunt servicie, cari nu se potu recompensá; alu dtale e dintre aceste. Anim'a mea e destulu de mare, cá sè cuprinda nemarginit'a mea multiamita. Nu-mi mai trebue nici judecatoriu, nici tribunalu! Diminét'i'a am creditu, cá voiu murí. Justiti'a m'a condamnatu, numai scaparea mi-a mai remasu. Eu me departu. Fara indoiéla noi nu ne vomu mai intelní in lumea acést'a, asiá dara remani cu Dumnedieu, pana la revedere in lumea cealalta.

Vecin'a dtale

Phana.“

Din acést'a epistola, pe care Florence o cetì si de dóue-dieci de ori, si pe care o inundà cu sarutàrile si lacrimile sale, cadìu o flóre de jumetate uscata.

X.

Durosay se infatisià precisu la intelnire. Adjunctulu advocatialu, in butulu iritatiunii sale care lu-torturá, si pe care epistol'a dómnei Bourcel nu putinu o marì, siedea deja la mésa, si — precum se vedea — erá ocupatu cu o lucrare seriósa. Fati'a betranului de regula vesela de asta-data denunciá seriositate. A supra tinerului se reversá o óre-care retinere si solemnitare.

— Fara indoiéla ti-scrí testamentulu? — disse Durosay intrandu.

— In adeveru Florence se ocupá cu testamentulu seu.

— Candu cine-va se pregatesce la terenulu luptei . . . continuà betranulu.

— Cine ti-a spusu acést'a? — lu-interrupse Florence.

— Cine? — repetì Durosay, — marquis'a, cu care am convorbitu a séra mai pe urma.

— Si unde este dins'a acuma? — intrebà tinerulu.

Advocatulu si-ar edicà ochii spre ceriu.

— Dumnedieu scie! . . . marquis'a, — continuà elu, — care a avutu noroculu d'a se puté furisiá din candu in candu din aerulu veninosu care o impresorá, spre a-si gasí recreare in societatea floriloru si a pazitóriei sale, vecin'a ta, — marquis'a, care a fostu martor'a nevediota a lupteloru dtale nocturne cu Bourcel, si fara care tu probabilminte ai fi fostu ucisu . . .

— Acelu tipetu sfasiatoriu de anima? — disse tinerulu.

— Acelu tipetu, care a facutu sè cadia pumnalulu aredicatu spre tine, — a fostu alu ei.

Florence si-inclinà fruntea in manile sale.

— Ea m'a mantuitu, — sioptì elu, — si eu n'am mantuitu-o!

— Poti vedé, cà scíu tóte ce s'a intemplat, — response Durosay. In câtu privesce duelulu . . .

— Acel'a prin nimica nu se póte impede cá, — lu-interrupse Florence.

— Acel'a nu se va intemplá, — response avocatulu.

Florence si-inaltíà privirea.

— Eu am palmitu pe marquisulu, — disse rece.

— Si candu s'ar face acel'a?

— Renunciu la fericire! Nu-mi pasa! Dar voiu resbuná pe marquis'a! . . . Mane, mane! — strigà tinerulu cá vorbindu intru sine.

— Acestu duelu nu se va intemplá, — repetì avocatulu.

— Vrei dta sè-mi imprimu acus'a infamiei?

— Ti-dicu, acésta lupta nu se va esecutá.

— Nu se póte, cá Bourcel pe mine, séu eu pe dinsulu sè nu-lu omoru.

— Ast'a e o hotarire nebuna, Florence.

— Dar necessaria, — response tinerulu.

Durosay si-incrucisià bratiile si si-ficsà ochii spre adjunctulu advocatialu.

— Asiá dara esti decisu la lupta?

— Decisu far' a se puté schimbá.

(Va urmá.)

~*~

Tunelu sub mare.

De vre-o două-dieci ani s'au ivitu nenumerate proiecte pentru un'a mai buna si mai usióra împreunare a porturilor englese cu cele franceze, si fie care dintre aceste proiecte fu luat in risu asemenea ori si carei chimere (s'eu tréba neputintiósá.)

Inca in anulu 1838 Thomé de Gamond a scrutatu straturile de pamentu ale canalului la Manche cu scopu d'a erue déca se póte construe unu tunelu s'eu ba.

Inse aceste scrutári n'au avutu nici unu rezultat practecu. Un'a seria de alte planuri a datu uitării zidirea unui tunelu. S'a propusu a construi preste tunelu unu podu pe stâlpi, care se stée a supra aței 170 metri (adeca mai multu de câtu inaltimea turnului s. Stefanu din Vien'a.)

Dupa mai multe asemenea planuri si proiectári Bessemer cugetá a fi datu de pétr'a intieptiunii, propunendu construirea unei naie trecutórie, provieduta cu casutie pendente in două renduri, cari se apere caletorii in contra bóleloru de mare. Acestu planu inse asemenea nu se potu esecutá, pentru cá trecerea de la Calais la Dover este impreunata cu multe si mari scaderi, pe candu tunelulu submarinu ofere cele mai mari casciguri si usiurári comunicatiunii intre Franci'a si Angli'a.

Asta-di deci este tempulu sè ne interesámu mai d'aprópe d'acésta marétia si folositória intreprindere, fiindu cá in 20 Iuliu adunarea deputatiloru Angliei a primitu si la a trei'a cetire concediunea tunelului, éra adunarea nationala franceza a recunoscutu de urgentu reportulu a supr'a tunelului si numai de câtu, dupa desbaterea bugetului, va luá acelu reportu la tractare.

Acum'a dara nu mai este vorba d'o chimera, ci de fapte plinite si in anulu 1882 primulu vagonu alu cálii ferate are se tréca prin tunelu de la tiermurii Franciei la ale Angliei.

Naiele mari nu potu trece canalulu, pentru cá prin fluctuatiunile atlantece de cátra apusu canalulu este prea prundosu; éra prin comunicatiunea cu naiele mice, cum se intempla acum'a, caletorii au sè suferu multe sguiduri si sunt fórté espusi bóleloru de mare. Apoi aceste impregiurári retienu pre multi de la calatori'a preste canalulu anglu-francesu. — Pericululu ciocniriloru de naie aici este prea desu, fiindu cá canalulu este acoperitu d'o negura grosa si netrecutória.

Este dara usioru de priceputu, cá tunelulu are sè fia de mare importantia.

Transportarea marfeloru si comunicatiunea persóneloru pre calea tunelului se intempla mai ieftinu, mai iute si, capulu lucrului, cu mai mare securitate.

Caletorii, negutiatoriulu si tehniculu ascépta cu mare incordare severssirea acestni opu conceputu cu mare cutediare; inse si politiculu si strategulu urmarescu cu viua interesare acésta nóue junctiune de două tiere mari si avute.

In anulu 1867, pre tempulu espusetiunii universale franceze, sa coptu proiectulu pentru acestu tunelu. Thomé de Gamond se redicá din nou cu parerile sale, cari au afatu resunetu si incuragiare la inginerii John Hawkshaw si Brunless; toti trei apoi s'au unitu a conduce partea tehnica a intreprinderii intregu, dupa ce spre acestu scopu s'a infiintiatu societatea englesa numita: „Channel Tunnel Compagny Limited.“

Amentitii ingineri s'au convinsu prin cercetárilu facute, cá pamentulu canalului este tare potrivit pentru intemeierea tunelului.

Pamentulu prin care érá, asié dicandu, sè se sflederéca tunelulu, consta din varu móle.

Stratulu de varu este neintreruptu si celu pucinu 500 urme naltu.

Intre partea de susu a tunelului si intre patulu mării aru remané unu stratu de 200 urme grosu, care stratu, dupa parerea ómeniloru de specialitate, nu este espusu neci unei influentie nimicitorie a valuriloru. Cestiunea ventilatiunii nu este deslegata inca, inse se spéra cá acésta pedeca va fi fara d'osebite greutáti inlaturata.

Sflederile facute de proba au datu rezultate fórté imbucuratórie; lucrárilu preliminarie servescu intreprinditoriloru cele mai bune prospecte. Tunelulu intregu va fi 30 milliarie englezesci in lungime si trenulu va percurge acestu drumu intr'o singura óra.

Din cele multe detaiuri tehnice a supr'a acestui opu, care se presentédia ca unu natu alu seclului nostru, se amintimu numai unele inca: Tunelulu n'are statiu; trasurele comunica directu, pe una parte mergu numai si pe cea-lalta se reintorna numai din Angli'a. Instrumentulu de sflederire este celu alu lui Brunton, care intr'unu sferu de óra face una gaura de 7 urme lunga si trei urma lata. Lucratorii se espedédia in si afara din tunelu pre cale pneumateca.

Pentru lucrárilu pregatitórie se ceru 160,000 pundi sterling. Franci'a a participatu cu sume mari.

Republic'a Franceza a luat sub scutulu ei intrupinderea.

I. V. B.

S A L O N U.

O istorióra sinistra din Hertegovina.

— De E. M. Vacano. —

In una dintre cele mai laterale strade ale orasiului K., — asiá numitulu orasiu de piétra — din Hertegovina, se redica in mijloculu unei gradine o casa domnéscá, edificata intr'unu stilu frumosu italianu, cu acoperisiu planatu, si cu o veranda massiva in giurulu etagiului primu, care la fine conduce pe nisce trepte josu in gradina.

Gradin'a insa-si n'are nici unu stilu si e asemenea

tuturoru celoru lalte gradini din acea tíera; nu e plantata nici dupa stilulu francesu, nici formata in promenade dupa stilulu englesu, ci presinta mai multu o pedurita, decátu o gradina.

D'alungulu cáriloru misteriósa ale acestei gradini se imbuldiescu nisce arbori inalti, respandindu o umbra fórté désa prin frundiariulu loru mai multu cenusiu de câtu verde, ceea ce e o proprietate speciala a regiuniloru de médiadi, si prin care putinele oase ale petrósei Bosnie si a Montenegrului aparu — sure.

In cas'a acésta locuía veteranulu cavaleru Ljumir Vukassovich, cu tiner'a si frumós'a sa sotia Antschika.

Ljumir erá fôrte avutu, dar bolnaviciosu si traia fôrte retrasu; dinsulu parasiá arare-ori cas'a; — din acésta cauza se dicea, cá ar fi fostu fôrte amoresatu de toti'a sa, si asiá nu se interesá de lumea intréga.

Dar Antschika a si meritatu a fi astfelu iubita de dinsulu.

Ea erá fôrte frumós'a, de o statura inalta, svelta, cu ochi negrii si inzestrata cu tóte atributele ce caracterisédia tipulu femeiloru atátu de incantátorie ale Georgiei.

Perulu ei intunecosu si abundante undulá cu o legeritate naturala pre spate, ér imbracamintea ei erá tot-déuna intunecós'a si de materi'a cea mai fina, cá a unei adeverate principese, precum si mai cá erá.

In imbracamintea ei intruniá dupa usulu femeiloru Serbiei, mod'a cea mai nóua de Paris, intrunita cu capriciele originaleloru costume ale patriei sale; astfelu portá duns'a preste haina de mesdames morin o pretiós'a cingátorie serbiana si in locu de palaria din Quartier St. Denis avea manteu'a fina a Morlachiei.

Dinsa cantá minunatu si din piano; dar nu mai putinu prin acésta, cátu si prin vocea ei farmecátorie, — cantandu cantecele dulci si melancholice a le Serbiei, — atragea in serile frumóse de véra la ferestrele ei deschise atátu compatrioti, cátu si ofícieri din garnison'a turcésca din locu.

Pe lang' aceste Antschika erá surperba si virtúosa ca unu angeru. Ea traia numai pentru betranulu ei sotiu si nu voia sè védia pre toti acei curtesani cari la aparinti'a ei la feréstra o intimpinau cu priviri dulci, cu suspine si cu buchete de rose, far' inse d'a cutesá vre-unulu a i-le presentá.

Intr'o di inse mori Ljumir si frumós'a Antschika deveni veduva, si inca veduva tinera, frumós'a, avuta, de toti adorata, inaintea careia viéti'a se presintá cá unu paradisu.

Dar dins'a nici acum nu si-a intorsu inim'a catra vre-unulu dintre multii adoratori conatiionali, cari se intreceau a-i castigá favóreá prin cavalerismu si iubire; rece si indiferenta a remasu fatia de toti.

Si totusi dins'a nu a trairu singura séu retrasa. Din contra. Cas'a acést'a erá in tóta sér'a iluminata, s'audiá musica, si servitorii erau in activitate ne'ntreputa cu óspetii.

Si toti acesti óspeti erau barbati si toti acesti barbati erau turci.

Antschika Vukassovich, cea mai frumós'a flóre a Hertiegovinei, traia in amicitie, in contielegere cu straiinii, cu calaii poporului, dins'a si-petrecea si ridea cu frumosii Effendi ai armatei si ai administratiunii, si si-petrecea fara nici o reserva, incátu in scurtu timpu opiniunea publica condamná fôrte aspru pe tiner'a veduva.

Femeile incetara a-o mai salutá si civii ei conatiionali incungiurau intelnirea ei, si tóte simtiemintele pentru frumseti'a si farmeculu ochiloru ei s'au stinsu din pepturile Hertiegovinei.

Dar pe langa tóte aceste inse, chiar date positive despre portarea ei nu se potea afirmá. Petrecerea la ea durá pana catra mediulu noptii, ér dup'aceea toti ofícieri si oficiantii se departau.

Cu atátu inse parea lucrulu mai suspiciosu. Cáci nu se scia óre rentórce-s'a vre-unulu la dins'a séu ba?

Privighiatorile se 'ntreceau prin cantecele loru delicióse in gradin'a frumósei Vukassovich.

Privighiatorile? Nu. Esceptiunalminte acesti cantareti a noptiloru de véra nu mai petreceau ca pan'aci in acésta gradina umbrós'a, ei in loculu loru se observá in fia-care séra corbi si vulturi.

La inceputu singuratici, dup'aceea in numeru mai mare. Acést'a au atrasu atentiunea mai multora, cáci pan'aci nu s'au vediutu de feliu in orasiu corbi séu vulturi, ei numai afara pe campu. Dar acum pareau toti corbii si vulturii din tiéra a-si fi datu rendez-vous in ast'a gradina a Antschikei, sborandu in giurulu gradinei si a casei.

Acést'a trebuia sè insemne nenorocire.

Unu aeru nedusitoriu plutiá de feliu peste acestu orasiu. Pamentenii cu turcii incepeau a-se uita cu ne'ncredere unulu catra altulu. Politia orasiului incepú a avé suspitiune. Locuitoriloru sérbi nu le erá permisu a se aretá cátu de putinu voiosi, cáci indata erau prinsu si pedepsitu cu infamia.

Adeca intre turci domnia o frica si o spaima nemarginita. Ofícieri si oficiantii loru cei mai eminenti dispureau momentanu. La inceputu cugetau la desertare. Mai tardiu inse au inceputu a crede, cá locuitorii Bosniei in resbunarea loru contra predominantiloru i asasinedia. Politia si-duplicá spionii, si patrolele de nópte incepea a circula din séra pana 'n diori pe tóte stradele cu cea mai mare incordare.

Totulu insedar. Turcii dispureau totu mai desu, fara urma de sange.

Locuitorii incepea a crede, cá vulturii si corbii insémna pentru turci nenorocire.

Si acestia se adunau din ce in ce totu desu.

Ne'ncrederea, strictéti'a, si ur'a recipróca crescea ne'nteruptu. Diferintiele de dare in fine formara pretestulu unei rescóle. Locuitorii trasara cutítele, ér domnitorii spadele.

Dar acést'a erá numai o tulburare de pe strade si inca nu revolutiune formala.

Corbii si vulturii din strad'a gradinei nu erau in fine numai nóptea, ci sborau in numeru totu mai mare si din'a in giurulu casei si gradinei veduvei Antschika.

Locuitorii din stradele vecine se adunau aci in masse si aretau cu teróre pe acésta casa si pe corbii ce o impresorau.

— Acést'a ne aduce nenorocire! — strigau femeile. — Cas'a afurisita a perfidei! Veniti se aruncámu cu petrii pe aceea ce tiene cu inimicii nostrii!

Armat'a turcésca cu ofícieri splendidi in frunte alerga numai decátu si incungiurá cas'a, spre a aperi pe frumós'a veduva de furi'a poporului, prindiendu totu d'odata si pe conducatorii acestuia. Ofícieri turci intrara in launtru spre a asecurá pe Antschika despre devotamentulu loru. Soldatii incercara cu spadele a imprascia corbii din aeru lovindu intr'aceste si in poporu, care spariatu de acést'a se retrase.

Antschika Vukassovich vedea aceste tóte de la feréstra unde stá incungiurata de gard'a de onóre a turciloru.

— Pentru ce dau soldatii in poporu cu spadele? — strigá ea. — Pentru cá me amenintia pe mine? Acést'a eu nu voiescu!

— Nu numai pentru cá te amenintia pe dta, Pani,

ci si pentru că sunt asasini. In fia-care di dispare câte unulu dintre cei mai bravi barbati ai nostrii.

Antschika se uită cu o privire selbateca pe oficie-rii turci, si fugi pe trepte in josu printre soldati in mij-loculu poporului.

Compatriotii ei redicara manele a supra ei; ea inse strigă catra dinsii:

— Compatrioti! Frati! Femei! Veniti dupa mine! Nu me cunosceți voi pe mine? Eu sum Antschika Vu-kassovich!

— Da tu esti perfida!

— Perfida? Veniti si vedeti. Pe voi ve numescu asasini si voiescu să ve pedepsesca pentru că disparu turcii. Dar voi sunteti multu mai fricosi decâtu să comi-teti o astfeliu de fapta! Si acum trebuie să descoperu secretulu meu — căci voi nici nu meritati se fiti pe-depsiti pentru asiă ceva!

Aceste cuvinte le esprimă dins'a cu furia si focu selbatecu si alergă 'napoi catra gradina. Turcii si popo-rulu i urmă pana in fundulu parcului; unde dins'a de-mandă ea să se deschida usile podrumului, si sub fia-care tarapa se presintă vederiloru câte unu cadavru turcu in apa!

— Pentru că nu au voitu nici unulu se ve urésca, v'am uritu eu! — strigă acum Antschika cu unu tonu regusitu catra turci. — Toti aceia cari au speratu aci amoru, si-au aflatu mormentulu loru! Ucideti-me deci pe mine, căci acesti lasi nu sunt demni de acést'a!

Dar acesti lasi se transformara d'odata in fiare infricosiate, vediendu că turcii se arunca pe Antschika, si macelulu dură peste o óra, de-si frumós'a veduva picase indata inea la inceputulu luptei; ér corbii si vulturii spariati de asta scena, sborara in susu pentru d'a acseptá pana ce vlii voru fi parasitu loculu de lupta.

T.

B o m b ó n e.

In vér'a trecuta intr'unu orasiu provincialu din Francia si giurulu lui s'au ivitu niste semne de cholera.

Prefectulu a depesiatu mairului, cá numai decâtu să faca dispositiunile trebuinciose.

Mairulu a respunsu, c le-a facutu.

Inse prefectulu nu se multiam cu acestu respunsu laconicu, si merse a se convinge in persóna. Sositu apoi acolo, vediu, că mairulu a dispusu a se sapá o multime de -- morminte.

*

— Alfredu, grabesce! Astadi la madame X. va fi o serata pompósa.

— Scíu, dar nu voiu merge, — respunse Alfredu care erá unu medicu tineru.

— Nu mergi?

— Nu. Madame X. s'a superatu pe mine.

— Ce felu! acésta fiintia placuta s'a superatu? Dar pentru ce, déca mi-este iertatu să te intrebu?

— Pentru că am vindacatu pe barbatulu ei din o bóla fórte periculósa.

*

Doi gourmandi nensorati se intalnescu pe strada.

— Frate, de dóue dile am o bucatarésa escelenta.

— E maritata?

— Ba. Si me temu, că inea cine-va o va luá de muiere si-apoi de unde mi-oiu gasi eu asiá buna bucatarés'a?!

— Asiá dara n'ai timpu de perdutu.

— Ce să facu?

— Ia-o tu de muiere!

*

Unu omu cunoscutu in Budapesta de datorile sale si-a cumperatu dilele trecute o peleria — à conto.

Esindu din prevellia cu amiculu seu, acést'a i dise:

— Acuma nu poti negá, că peste capu esti inda-toratu!

*

Unu santu nou!

Pan'acuma a existatu: Santulu Servatrus, Pan-cratius si Bonifacius. De acuma inainte in imperulu austro-ungurescu va mai fi si alu patrule.

Santulu — Uchatius!

CE E NOU?

Fr. Deák, precum anuncia diuarietele ungresci, din di in di se insanetosiedia, încátu nu peste multu si-va puté ocupá loculu in camer'a deputatiloru. Dinsulu in lun'a espirata a trecutu de 72 de ani.

Cunun'a principelui Milanu s'a serbatu la Bel-gradu cu mare pompa. Sér'a orasiulu a fostu iluminatu.

Unu papagalu binefacatoriu. Dilele trecute papagalulu unei dame innalte din Buda, contes'a Edels-heim, a sboratu din colivi'a sa. Stapan'a sa numai de-cátu a publicatu unu premiu de 15 fi pentru acé'a, care i va readuce paserea favorita. Nu peste multu se si presintă unu omu saracu, aducéndu papagalulu, care a sboratu la elu. Dinsulu a si primitu apoi premiulu. Par că ar fi spusu cine-va papagalului unde este mai mare trebuintia de ajutoriu!

O adresa tradatória. Dómn'a R., soci'a unui negutiatoriu din Chaussée d'Antin la Paris, dilele tre-cute mergéndu de la gar'a St. Lazare catra casa, si-a perdutu portfoiulu. Fiindu că portfoiulu continea numai putini bani, ea se mangaiá iute. Trecura câte-va dile, unu servitoriu de la calea ferata se presintă la barbatulu ei, si i aduse portfoiulu gasitu. Barbatulu, dupa ce-i daru cincii franci, lu-intrebă, că cum a sciutu alu cui a fostu portfoiulu? „De pe o adresa din portfoiu“, — respunse acela si se departă. Barbatulu plecá in oda'i'a laterala să impartesiésca si societate acésta scire im-bucuratória. Inainte de a sosi acolo inse, din curiositate se uită in portfoiu, că ce adresa este aceea? Deschise portfoiulu si acolo gasi o epistolutia cu urmatoriu cu-prinsu: „Din caus'a timpului ploiosu revist'a milita-ria s'a amanatu. Vina indata, să petrecemu o di fru-mósa! Alfredu.“ Atunce si-aduse a minte barbatulu, că soci'a sa, mergéndu de-acasa, i-a fostu disu, că pléca la matusi'a sa in St. Germain. Marc'a postala de pe epistola inse portá inscriptiunea Versailles. Continua-rea va avé locu inaintea tribunalului, sectiunea: „pro-cese de desspartire“.

Unu medicu pacalitu. Unu june medicu se sta-bilise intr'unu mieu tégusioru din Francia, unde do-bandise destula simpatia si isbutise a-si face clientela. Succesulu acést'a n'a fostu placutu betraniloru medicu, confratiloru sei, cari se adunara spre a chibzui unu mijlocu să faca să perdia junele loru colegu prestigiulu seu de bunu medicu. Ei trasera deci la sorti spre a sci care dintre dinsii se va presentá ca bolnavu la junele medicu, ce nici i pré cunoscea si nici si-dedea ostenéla

sè faca cunoscinți'a loru. Sortiulu pică pe mediculu celu mai reutaciosu. Acest'a, in diu'a indicata de adunarea secreta a betraniloru medici, se presintă la junele Aesculap, si i tină acestu limbagiu : — Scumpe Doctor, patimescu de o bóla fórte strania; nu simtiescu gustu pentru nici unu feliu de mancare, am perdutu cu desevsire memori'a, si simtiescu, lucru neaudit, o iresistibila trebuintia de a minti, si nu pot, ori si ce a-si face, sè me oprescu de a minti. — La dracu! — dise junele medicu; in adeveru acést'a este straniu. Ból'a dtale reclama reflexiune; binevoiesce a veni peste câte-va dile, candu speru a puté fi in stare sè potu incepe cur'a dtale. Dupa câte-va dile, betranulu medicu invidiuos, revine la junele doctoru, care fórte veselu, i dice : — Ból'a dtale nu este asiá de grava, dupa cum am fostu crediut'o la inceputu. Éta nisce hapuri pregatite de mine si care de securu te voru lecuí. Dar fiindu cà simtiesci ne incetatu trebuintia de a minti, eu nu me potu increde in dta. Ia deci chiar acum inaintea mea unulu dintre aceste hapuri si vina in fia-care di la mine ca sè iei din aceste hapuri pana la complet'a dtale lecuire. Strinsu cu usi'a asiá de aprópe, bolnavulu nostru imaginariu trebuí sè-si ia inim'a in dinti si sè inghitia unu hapu. Dar abiá l'a fostu pusu in gura, si facèndu o strimbatura din cele mai teribile, incepe a striga : — Dar, doctore, acést'a este . . . !!! — Tocmai, respunse junele medicu, (care, dupa cum se vede, luase informatiuni a supra bolnavului seu prefacutu.) Vedi efectulu medicamentului : Nu mai minti acum !

Móda Parisiana. In nrulu celu nai nou alu fioi „La vie parisienne“ cetimu neste notitie fórte interesante a supra ciorapiloru, ce se afla acuma in moda la frumósele din Paris. Ciorapii se pórtá de tóte colorile, de la albi pana la negri. Cei mai frumosi sunt de colórea citrónei, decorati cu strugurei rosii seu negri josu la picioru. — Incátu privesce ciorapii negri, acestia sunt mai moderni, si in privinti'a desemnului cei mai varii. In locu de flori la picióre, se aplica nesce panglice in form'a sierpelui incovoiatu. Apoi urméza ciorapii de dóue colori, de jumetate deschisi, de jumetate intunecosi, colórea mai palida trebue sè fia de-a supra. Pe picioru, pentru ochii trecatoriloru, sura; mai in susu colórea persecei, c'est très chic ! Si spre a purtá acesti ciorapi, fara d'a-i ascunde, papucii inainte sunt taiati in form'a unei limbe. Calcâiulu inca este innaltu, à la Louis XV, incátu damele abiá potu pasi.

Biserica si scóla.

Unu archierea ungurescu, si a nume archiepiscopulu Haynald din Calocia, are asiá mare vinitu curatu, incátu elu platesce dare de 56,280 fl. 30 cr.

Literatura.

Anunciu. Au esítu de sub tiparu si se afla depuse la Casierulu Societátií academice romane, dlu Andreiu Adamescu, Bucuresci, localulu Academiei, urmatórele cãrti :

Dictionarul limbéi romane, tomulu I intregu, din tomulu II fascicle 15. Pretiulu prenumeratiunii pentru Dictionarul intregu 40 lei noui; dupa esirea complecta din tiparu, pentru cumperatori 60 lei noui.

Gramatic'a limbéi romane, partea analitica, de Timoteiu Cipariu. Pretiulu 5 lei noui.

Operile lui Corneliu Tacit, traduse de Gabrielu Munteanu. Pretiulu 6 lei noui.

Comentariile lui Iuliu Cesare, de belulu Galieu,

traduse de C. Copacianu. Pretiulu 2 lei noi.

Comentariile lui Iuliu Cesare de belulu civilu, traduse de I. F. Calianu, sunt sub presa. Pretiulu prenumeratiunii 2 lei noi.

Descriptio Moldaviae de principele Demetriu Cantemir, in limb'a originale latina, cu Charta Moldaviei si cu unu facsimile alu autorului. Pretiulu 4 lei noi.

Analele Societátií academice romane, tomulu I, cuprinde desbaterile si lucrãrile societátií in sesonurile aniloru 1867, 1868 si 1869. Pretiulu 4 lei noi.

Analele Societátií academice romane, tomulu II, cuprindu viéti'a, operile si ideile lui Georgiu Sincai, de A. Papiu Ilarianu. Pretiulu 2 lei noi.

Analele Societátií academice romane, tomulu III, cuprindu desbaterile si lucrãrile societátií in sesonulu anului 1870, si unu studiu a supra poetului A. Donici, de G. Sionu, actele de donatiune ale lui Zappa si Al. Cusa. Pretiulu 2 lei noi.

Analele Societátií academice romane, tomulu IV, cuprindu desbaterile si lucrãrile Societátií din sesiunea anului 1871 si unu studiu a supra vietii lui Georgiu Lazaru, cu un'a efigia a acestui Romanu nemuritoru, de P. Poenariu. Pretiulu 2 lei 50 bani.

Analele Societátií academice romane, tomulu V, sectiunea I cuprinde desbaterile societátií din sesiunea 1872; sectiunea II cuprinde unu studiu despre incercãrile facute pentru desvoltarea sciintieloru naturali in Romania de Dr. Anastasiu Fetu; si unu studiu a supra theoriiloru lui Darwin de dlu Baritiu. Pretiulu 3 lei noi.

Analele Societátií academice romane, tomulu VI, cuprindu desbaterile societátií din sesiunea anului 1873, si unu studiu a supra Campaniei din anulu 1444, batali'a de la Varna, de G. Baritiu. Pretiulu 1 lei noi.

Analile societátií academice romane, tomulu VII, cuprindu desbaterile societátií din sesiunea anului 1874, si unu memoriu a supra portretelor domniloru romani de Demetriu Sturza, apoi fragmente din istori'a regimentului II romanescu marginaru din Transilvania de G. Baritiu. Pretiulu 3 lei noi.

Afara de aceste se mai afla depuse.

Dictionaru topographicu si statisticu alu Romaniei de Demetriu Frundiescu. Pretiulu 5 lei noi.

Echilibrulu intre Antithesi de I. Heliade Radulescu. Pretiulu 12 lei noi.

Tentamen Criticum in linguam romanicam de A. Treb. Laurianu. Pretiulu 7. 50.

Istori'a Romaniloru de A. Treb. Laurianu. Pretiulu 5 lei noi.

Tabula Daciae antiquae de A. Treb. Laurianu. Pretiulu 1 lei noi.

Chart'a Daciae Moderne, de A. Treb. Laurianu. Pretiulu 1 leu noi.

Industria si comerciu.

Telegrafulu Solariu (Heliografulu). Se ocupa multu in aceste momente in Englitera de unu instrumentu de curendu inventatu de D. Mauce si destinatu de a telegrafá in departare prin mediulu razelorú sórelui reflectate de oglinda. Instrumentulu acest'a pórtá numele de heliografu; elu este basatu pe acést'a observatiune fórte simpla, cà o oglinda de latimea palmei manei póte, candu ea primesce razele sórelui sub unu unghiu conveniabilu, sè le triméta pana la 20 seu 30 mile de distantia, in timpu ce o oglinda de 8 palme in diametru, primindu acela-si raze, este, pana la dis-

tanti'a de 100 de mile, totu asiá de visibila ca si o stea de prim'a marime. Basandu-se pe acestu faptu, D. Maurice a asediatu o oglinda intr'o redicatura ce permite sè trimeta razele solare reflectate la suprafati'a sa catra unu punctu óre-care alu orisonului, pe urma a imaginatu o cheia telegrafica, care, prin mediulu intermitentiloru trimeterei razelor reflectate, de pe durat'a stralucirii, dà tóte literere alfabetului si cifrele. Diu'a, prin ajutorulu sórelui, nóptea prin ajutoriulu unui isvoru intinsu de lumin'a artificiala, se va puté deci trimite fórt departe o depesia telegrafica, pe care nu va puté-o nimica oprí. Singurulu puntu de care va trebui sè se preocupe va fi acelu de a sci, prin mediulu curbelor nivelului, déca unu dealu séu unu munte nu va vení faptuindu ca unu paravanu, sè opuna unu obstacolu nestrabatutu la razele luminóse. Déca heliografulu este destinatu la unu brilantu viitoriu, déca nu chiar la unu monopolu completu in telegrafia militara, elu va dá asemenea importante servicii substituindu-se in unele casuri comunicatiuniloru telegrafice actuale pentru afacerile vietii de tóte dílele. Astu-felu in tierile tropice unde putin'a poporatiune si climatulu facu fórt grea intretinerea statiuniloru telegrafice, se va puté strabate lungi distantie, se va puté pune in comunicare centruri comerciale fórt indepartate, multiamita heliografului. Se adaugemu terminandu, cà acestu instrumentu este inchisu intr'o cutia de patru palmace si jumetate in diametru si nu cantaresce mai multu de dóue livre.

Tribunale.

Curiosu procesu. La Dobritinu s'a intemplat unu ce originalu in felulu seu. Unu proprietariu de via, avendu trebuintia de bani, si-a vendutu vinulu inca inainte de culesu, si inca cu doi fl mai lesne, decâtu cum va fi pretiulu vinului dupa culesu. Dar ce s'a intemplat! Vinulu din Dobritinu dupa culesu trecea tocmái cu doi florini. Acuma e intrebare: este proprietariulu datoru a-si predá vinulu gratuitu, séu dóra mai trebuie sè rentórea si arvun'a primita?

Feliurite.

Cause mici, urmári mari. Este cunoscutu, cà monopolulu de tutunu in Franci'a produce unu vinitu fórt mare. Cum s'a introdusu acestu vinitu mare in statulu franceesu, se povestese pe scurtu astfelu: Intr'unu balu de curte, acuma-su dóue-dieci de ani, imperatul Napoleon a observatu o dama fórt elegantu si luesuriosu imbracata. Imperatulu intrebà, cà cine este acea dama? „Soci'a unui traficantu de tutunu, i se respunse, care acuma traiesce in retragere.“ Peste câte-va septemani apoi si in Franci'a s'a introdusu monopolulu de tutunu.

Artista si bucatarésa. Cátu de rari sunt intre actorii teatrali ómenii invetiati, chiar atátu de rare sunt intre actritie si cantaretie económele, cari sè scía ferbe ceva. Vilelmina Schröder-Devrient a fostu mare nu numai pe scena, dar ea a escelatu si in bucataria. Intr'una din díle ea merse in cuina, sè guste sosulu care se facea pentru o friptura. Ea lu-gustà, apoi elatinà din capu si dise: „Friptura! tie ti-lipseste ceva, inse nu scú ce! Ah! am gasitu! Frundiele de lauru.“ Inse de aceste chiar nu erau a casa, si nici nu se puteau procurá din apropiare. Atunci artist'a si-aduse a minte, cà dins'a

a primitu pe scena multe cununi de lauru; tramite dar servitori'a sè-i aduca un'a. Artist'a rupse câte-va frundie si le puse in sosu. Astfelu cu ajutorulu unei cunune de lauru sosulu deveni bunu, si barbatulu lu-gasi fórt escelentu.

Cum s'au ivitu dantelele de Brussela. Acést'a ni se descopere prin o fabula frumósa: O juna copila, numita Gertrudu, iubiá pana la nebunia pe unu tineru. Inse nu-lu putea luá de barbatu, de óra-ce dins'a erá fórt saraca, éra dinsulu pré bogatu. In mijloculu desperatiunii sale, intr'una din nopti i se ivi in visu o dama care o invetiá a face dantele, de cari n'au mai esistatu. Copil'a dimineti'a numai decâtu incepù a lucrá. Dantelele ei facura minune, si dins'a in curendu deveni fórt bogata. Atunce apoi luà de barbatu pe alesulu animei sale. Candu ei traiau in luesu, dam'a acéoa éra si aparù in visu, si i spuse, cà nu e indestulita cu purtareea ei, càci nu ajutara pe saraci. Ea apoi in diu'a urmatória invetiá mai multe fete sarace a face dantele de ale ei, si astu-felu s'au latitu in lume dantelele de Brusel'a.

Cum se platescu datorile. Renumitulu generalu Prim vini odata ca oficieru tineru la Paris. Elu a perdutu la Madridu 40,000 franci, cerù acolo unu terminu de optu díle spre a-i platí, si caletori la Paris, in speranti'a, cà acolo va gasi ajutoriu la vechii sei amici. Dar se amagi. Amicii lui nu erau de vediutu. Deci elu si-cumperà unu pistolu, lu-implù, lu-puse in pusunariu si merse cu consciintia liniscita in Bois de Boulogne, fumandu un'a din celu mai escelente tigari. Aice lu-intelni unu cunoscutu italianu. „Unde mergi?“ „Sè me impuscu!“ respunse Prim cu linisce. „Si pentru ce?“ „Spre a platí datorile mele.“ — „Nu mai poti asceptá?“ — „Celu multu o di.“ In diu'a urmatória Prim primi 40,000 franci. Italianulu i-a câstigatu la bursa. Prim facù o insuratiune bogata, si innaltiatu din gradu la gradu, si-aduse a minte de cunoscutulu seu italianu. Elu merse éra si la Paris, spre a-i rentórea banii, si audí acolo, cà amiculu seu e inchisu in Clichy pentru datoria. Prim merse acolo, si invità pe italianulu la dejunu. Acést'a gasi sub serviet'a sa 40,000 franci. „Ce sunt acestia?“ intrebà elu. „Banii cu cari ti-am fostu datoru.“ „Inse dta, precum audii a séra, ai platitu deja creditorulu meu 100,000 franci.“ — „Nu i-am platitu, cà prin aceia sè-mi depurezu datori'a, ci cà sè am onorea d'a dejuná cu dta. Sè mancàmu!“

Ghicitura de semne

de Ana Toganu.

A s × □ a . : u i ? o □ u ∇ e i × i é □ a
 ∇ a : △ □ a △ u ? e si ! □ u ∇ o s a
 × u) e ai „los × u o △ i : i o □ a
 : o . i ? a si = □ a × i o s a
 * ai se △ o □ u ,) e so □ × e ' ∇ a □ a
) e △ es × i : u × e ∇ ai as) e \$ × a
 △ o ∇ : e s) a \$ a ∇ e a × i é □ a
 △ e u □ = i × a ei : e △ □ é \$ × a
 = e o □ = i u . : a □ o : || i .

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1875. Calea tieriei nr. 39.